

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
YVES BOT
της 22ας Ιανουαρίου 2013¹

Υπόθεση C-239/12 P

Abdulbasit Abdulrahim
κατά
Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Αίτηση αναιρέσεως — Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) — Περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων που συνδέονται με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν, το δίκτυο της Αλ Κάιντα και τους Ταλιμπάν — Κανονισμός (ΕΚ) 881/2002 — Διαγραφή του ονόματος του ενδιαφερομένου από τον κατάλογο των προσώπων, ομάδων και οντοτήτων που αφορά η δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων — Έννομο συμφέρον — Κατάργηση της δίκης»

1. Το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε προσφάτως ορισμένες διατάξεις περί καταργήσεως της δίκης λόγω διαγραφής των ονομάτων των προσφευγόντων από καταλόγους προσώπων σε βάρος των οποίων είχαν επιβληθεί περιοριστικά μέτρα².

2. Η παρούσα αίτηση αναιρέσεως βάλλει κατά της διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου της 28ης Φεβρουαρίου 2012, T-127/09, Abdulrahim κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη), με την οποία το εν λόγω δικαστήριο αποφάσισε, μεταξύ άλλων, την κατάργηση της δίκης επί της προσφυγής ακυρώσεως που είχε ασκήσει ο A. Abdulrahim κατά του κανονισμού (ΕΚ) 881/2002 του Συμβουλίου, της 27ης Μαΐου 2002, για την επιβολή συγκεκριμένων περιοριστικών μέτρων κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων που συνδέονται με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν, το δίκτυο της Αλ Κάιντα και τους Ταλιμπάν, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 467/2001 του Συμβουλίου για την απαγόρευση της εξαγωγής ορισμένων αγαθών και υπηρεσιών στο Αφγανιστάν, την ενίσχυση της απαγόρευσης πτήσεων και την παράταση της δέσμευσης κεφαλαίων και άλλων οικονομικών πόρων όσον αφορά τους Ταλιμπάν του Αφγανιστάν³, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1330/2008 της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 2008⁴, ή του κανονισμού 1330/2008.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Διατάξεις του Γενικού Δικαστηρίου της 6ης Ιουλίου 2011, T-142/11, SIR κατά Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2011, T-160/11, Carole κατά Συμβουλίου, της 7ης Δεκεμβρίου 2011, T-255/11, Ana κατά Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2011, T-285/11, Ana κατά Συμβουλίου, της 17ης Ιανουαρίου 2012, T-436/11, Brigita Birgit κατά Συμβουλίου, της 31ης Ιανουαρίου 2012, T-527/09, Ana κατά Επιτροπής, της 17ης Φεβρουαρίου 2012, T-218/11, Atelier κατά Συμβουλίου, της 24ης Απριλίου 2012, T-76/07, T-362/07 και T-409/08, El Fatmi κατά Συμβουλίου, της 4ης Ιουνίου 2012, T-118/11, T-123/11 και T-124/11, Attey κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-131/11, T-132/11, T-137/11, T-139/11 έως T-141/11, T-144/11 έως T-148/11 και T-182/11, Sabine κ.λπ. κατά Συμβουλίου, και της 3ης Ιουλίου 2012, T-543/11, Ghreiwati κατά Συμβουλίου.

3 — ΕΕ L 139, σ. 9.

4 — ΕΕ L 345, σ. 60.

3. Το κύριο ζήτημα που τίθεται με την παρούσα αίτηση αναιρέσεως είναι αν οι προσφεύγοντες εξακολουθούν να έχουν έννομο συμφέρον σε περίπτωση καταργήσεως, κατά τη διάρκεια της δίκης, του περιοριστικού μέτρου που τους έχει επιβληθεί⁵.

4. Με τις παρούσες προτάσεις, θα εκθέσω τους λόγους για τους οποίους φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, αποφασίζοντας την κατάργηση της δίκης επί της προσφυγής ακυρώσεως του A. Abdulrahim, με το σκεπτικό ότι αυτός δεν διατηρούσε πλέον έννομο συμφέρον.

I – Το νομικό πλαίσιο και το ιστορικό της διαφοράς

5. Στις 21 Οκτωβρίου 2008, το όνομα του A. Abdulrahim προστέθηκε στον κατάλογο που είχε συντάξει η επιτροπή κυρώσεων, η οποία συστάθηκε με το ψήφισμα 1267 (1999) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, της 15ης Οκτωβρίου 1999, σχετικά με την κατάσταση στο Αφγανιστάν.

6. Με τον κανονισμό 1330/2008, το όνομα του A. Abdulrahim προστέθηκε στο εξής στον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων των οποίων τα κεφάλαια και οι άλλοι οικονομικοί πόροι έπρεπε να δεσμευθούν δυνάμει του κανονισμού 881/2002 (στο εξής: επίδικος κατάλογος).

7. Με δικόγραφο του οποίου το υπογεγραμμένο πρωτότυπο περιήλθε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου [νυν Γενικού Δικαστηρίου] στις 15 Απριλίου 2009, ο A. Abdulrahim άσκησε κατά του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προσφυγή-αγωγή με αντικείμενο κατ' ουσίαν, αφενός, την ακύρωση του κανονισμού 881/2002 ή του κανονισμού 1330/2008, στο μέτρο που οι εν λόγω πράξεις τον αφορούσαν, και, αφετέρου, την αποκατάσταση της ζημίας που φέρεται να του προκάλεσαν οι εν λόγω πράξεις. Η εν λόγω προσφυγή-αγωγή πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό T-127/09.

8. Στις 22 Δεκεμβρίου 2010, η επιτροπή κυρώσεων αποφάσισε να διαγράψει από τον κατάλογό της το όνομα του A. Abdulrahim.

9. Στις 6 Ιανουαρίου 2011, οι δικηγόροι του A. Abdulrahim ζήτησαν εγγράφως από την Επιτροπή τη διαγραφή του ονόματός του από τον επίδικο κατάλογο.

10. Με τον κανονισμό (ΕΕ) 36/2011 της Επιτροπής, της 18ης Ιανουαρίου 2011, για την 143η τροποποίηση του κανονισμού 881/2002⁶, το όνομα του A. Abdulrahim διαγράφηκε από τον επίδικο κατάλογο.

11. Με έγγραφο που περιήλθε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 27 Ιουλίου 2011, η Επιτροπή κοινοποίησε στο Γενικό Δικαστήριο αντίγραφο του κανονισμού 36/2011.

12. Με έγγραφο της Γραμματείας της 17ης Νοεμβρίου 2011, οι διάδικοι κλήθηκαν να διατυπώσουν εγγράφως τις απόψεις τους σχετικά με τις έννομες συνέπειες, ιδίως ως προς το αντικείμενο της προσφυγής, από την έκδοση του κανονισμού 36/2011.

5 — Παρόμοιο ζήτημα τίθεται και στο πλαίσιο άλλων υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον του Δικαστηρίου, όπως η υπόθεση C-183/12 P, Ayadi κατά Επιτροπής, Εξάλλου, στις υποθέσεις C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi, οι οποίες εκκρεμούν ακόμα ενώπιον του Δικαστηρίου, το όνομα του Yassin Abdullah Kadi διαγράφηκε από τον επίμαχο κατάλογο κατά τη διάρκεια της δίκης, όπως και το όνομα της Danièle Boni-Claverie στο πλαίσιο της εκκρεμούσης ενώπιον του Δικαστηρίου υποθέσεως C-480/11 P, Boni-Claverie κατά Συμβουλίου. Βλ., επίσης, απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2012, C-417/11 P, Συμβούλιο κατά Bamba, στο πλαίσιο της οποίας το Δικαστήριο, όταν επιλήφθηκε της υποθέσεως, δεν άντλησε καμία έννομη συνέπεια ως προς το έννομο συμφέρον της N. Bamba εκ του γεγονότος ότι η εν λόγω διάδικος, μετά το πέρας περιοδικής επανεξετάσεως, κατά τη διάρκεια της δίκης, των καταλόγων προσώπων σε βάρος των οποίων είχαν ληφθεί τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα, έπαυσε να είναι εγγεγραμμένη στους εν λόγω καταλόγους (σκέψη 88).

6 — ΕΕ L 14, σ. 12, και διορθωτικό ΕΕ 2011, L 36, σ. 12.

13. Με τις γραπτές παρατηρήσεις τους, τις οποίες κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 6 Δεκεμβρίου 2011, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ζήτησαν από το Γενικό Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η προσφυγή ακυρώσεως κατέστη άνευ αντικειμένου και ότι η συναφής δίκη έπρεπε να καταργηθεί. Οι εν λόγω διάδικοι διατήρησαν τα προγενέστερα αιτήματά τους σχετικά με την καταβολή αποζημιώσεως και την επιδίκαση δικαστικών εξόδων.

14. Ο Α. Abdulrahim αντιτάχθηκε στο αίτημα περί καταργήσεως της δίκης επί της προσφυγής ακυρώσεως. Στηριζόμενος, ιδίως, στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 3ης Απριλίου 2008, T-229/02, ΡΚΚ κατά Συμβουλίου⁷, προέβαλε τα επιχειρήματα που συνοψίζονται στη σκέψη 19 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, επί των οποίων αποφάνθηκε το Γενικό Δικαστήριο με τη διάταξη αυτή.

II – Η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη

15. Η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη εκδόθηκε βάσει του άρθρου 113 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, κατά το οποίο το δικαστήριο αυτό μπορεί οποτεδήποτε, αυτεπαγγέλτως, αφού ακούσει τους διαδίκους, να αποφανθεί ως προς το απαράδεκτο για λόγους δημοσίας τάξεως ή να διαπιστώσει ότι η προσφυγή κατέστη άνευ αντικειμένου και ότι η δίκη πρέπει να καταργηθεί⁸. Το Γενικό Δικαστήριο θεωρεί ότι έχει κατατοπιστεί επαρκώς από τα έγγραφα της δικογραφίας ώστε να αποφανθεί χωρίς τη διεξαγωγή προφορικής συζήτησεως.

16. Με τη σκέψη 22 της εν λόγω διατάξεως, υπενθυμίζεται, κατ' αρχάς, η νομολογία, κατά την οποία το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος πρέπει, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της προσφυγής, να υφίσταται κατά τον χρόνο ασκήσεώς της, άλλως η προσφυγή κρίνεται απαράδεκτη. Το εν λόγω αντικείμενο της διαφοράς πρέπει να διατηρείται, όπως και το έννομο συμφέρον, μέχρι την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως, άλλως παρέλκει η έκδοση αποφάσεως, γεγονός που προϋποθέτει ότι η προσφυγή μπορεί, με το αποτέλεσμά της, να ωφελήσει τον διάδικο που την άσκησε⁹.

17. Με τη σκέψη 24 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ομοίως τη νομολογία κατά την οποία η ανάκληση ή η κατάργηση, σε ορισμένες περιπτώσεις, της προσβαλλομένης πράξεως από το καθού όργανο καθιστά άνευ αντικειμένου την προσφυγή ακυρώσεως, καθόσον επάγεται, για τον προσφεύγοντα, το επιθυμητό αποτέλεσμα και του παρέχει πλήρη ικανοποίηση¹⁰.

18. Με τη σκέψη 27 της διατάξεως αυτής, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, με τον κανονισμό 36/2011, η Επιτροπή διέγραψε το όνομα του Α. Abdulrahim από τον επίδικο κατάλογο, καίτοι η καταχώριση του ονόματός του είχε γίνει με τον κανονισμό 1330/2008. Η διαγραφή αυτή ενέχει κατάργηση του εν λόγω κανονισμού στο μέτρο που η οικεία πράξη αφορά τον Α. Abdulrahim. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, με τη σκέψη 28 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, η κατάργηση αυτή επάγεται για τον Α. Abdulrahim, το επιθυμητό αποτέλεσμα και την πλήρη ικανοποίησή του, δεδομένου ότι, μετά την έκδοση του κανονισμού 36/2011, δεν υπόκειται πλέον στα δυσμενή γι' αυτόν περιοριστικά μέτρα.

7 — Σκέψεις 46 έως 51.

8 — Η διάταξη αυτή διευκρινίζει ότι η απόφαση λαμβάνεται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 114, παράγραφος 3 («[η] διαδικασία επί της αιτήσεως συνεχίζεται προφορικά, εκτός αν το Γενικό Δικαστήριο αποφασίσει άλλως») και 4 («[τ]ο Γενικό Δικαστήριο, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, αποφασίζει επί της αιτήσεως ή επιφυλάσσεται να την εξετάσει μαζί με την ουσία της υποθέσεως»), του εν λόγω Κανονισμού.

9 — Το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε, συναφώς, στις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 2007, C-362/05 P, Wunenburger κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. I-4333, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), και του Γενικού Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 2010, T-494/08 έως T-500/08 και T-509/08, Rynair κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. II-5723, σκέψεις 42 και 43).

10 — Το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε, συναφώς, στη διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 2006, T-451/04, Mediocurso κατά Επιτροπής (σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), και στις προπαρατεθείσες διατάξεις του SIR κατά Συμβουλίου (σκέψη 18) και Petrosi κατά Συμβουλίου (σκέψη 15).

19. Με τις σκέψεις 29 και 30 της εν λόγω διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι βεβαίως, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως, ο προσφεύγων μπορεί να διατηρεί το έννομο συμφέρον του για την ακύρωση πράξεως, η οποία καταργήθηκε κατά τη διάρκεια της δίκης, αν η ακύρωση της πράξεως αυτής είναι ικανή, αφ' εαυτής, να παραγάγει έννομες συνέπειες¹¹. Πράγματι, σε περίπτωση ακυρώσεως μιας πράξεως, το όργανο που την εξέδωσε οφείλει, δυνάμει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της δικαστικής αποφάσεως. Τα μέτρα αυτά δεν σκοπούν στην εξαφάνιση της πράξεως καθεαυτήν από την κοινοτική έννομη τάξη, δεδομένου ότι αυτή απορρέει από την ίδια την ουσία της ακυρώσεως της πράξεως από το δικαστήριο. Τα μέτρα αυτά αφορούν όμως την εξάλειψη των συνεπειών των παράνομων ενεργειών που διαπιστώθηκαν με την ακυρωτική απόφαση. Συνεπώς, το οικείο όργανο μπορεί να προβεί στη δέουσα αποκατάσταση του προσφεύγοντος στην προτέρα κατάσταση ή να αποφύγει την έκδοση πανομοιότυπης πράξεως¹².

20. Με τη σκέψη 31 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε εντούτοις ότι, εν προκειμένω, δεν προκύπτει ούτε από τη δικογραφία ούτε από τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος ότι, μετά την έκδοση του κανονισμού 36/2011, η προσφυγή ακυρώσεως θα μπορούσε να τον ωφελήσει, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 22 της ίδιας διατάξεως, ώστε να διατηρεί το έννομο συμφέρον του.

21. Ειδικότερα, όσον αφορά, πρώτον, το γεγονός ότι η κατάργηση μιας πράξεως θεσμικού οργάνου της Ένωσης δεν αποτελεί αναγνώριση της ελλείψεως νομιμότητάς της και παράγει αποτέλεσμα *ex tunc*, αντιθέτως προς μια ακυρωτική δικαστική απόφαση δυνάμει της οποίας η ακυρωθείσα πράξη εξαλείφεται αναδρομικώς από την έννομη τάξη και θεωρείται ως μηδέποτε υπάρξασα¹³, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, με τη σκέψη 32 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι εξ αυτού δεν μπορεί να θεμελιωθεί έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος για ακύρωση του προσβαλλόμενου κανονισμού.

22. Με τη σκέψη 33 της εν λόγω διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι, αφενός, πράγματι, υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι η *ex tunc* εξαφάνιση της πράξεως αυτής θα επέφερε οποιοδήποτε όφελος στον προσφεύγοντα. Μεταξύ άλλων, ουδόλως μπορεί να αποδειχθεί ότι, σε περίπτωση ακυρωτικής δικαστικής αποφάσεως, η Επιτροπή θα έπρεπε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, να λάβει μέτρα για την εξάλειψη των συνεπειών των παράνομων ενεργειών που διαπιστώθηκαν.

23. Με τη σκέψη 34 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, επισημάνθηκε ότι, αφετέρου, η αναγνώριση της προβαλλομένης ελλείψεως νομιμότητας, αυτή καθεαυτήν, μπορεί βεβαίως να αποτελεί ένα είδος αποκαταστάσεως που ζητείται στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως δυνάμει των άρθρων 268 ΣΛΕΕ και 340 ΣΛΕΕ. Αντιθέτως, η αναγνώριση αυτή δεν αρκεί για να θεμελιωθεί η διατήρηση του εννόμου συμφέροντος για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως κατά των πράξεων θεσμικών οργάνων βάσει των άρθρων 263 ΣΛΕΕ και 264 ΣΛΕΕ. Στην αντίθετη περίπτωση, ο προσφεύγων θα είχε πάντα έννομο συμφέρον να ζητήσει την ακύρωση πράξεως παρά την ανάκληση ή την κατάργησή της, γεγονός το οποίο θα ήταν ασύμβατο με τη νομολογία που παρατίθεται στις σκέψεις 24 και 29 της εν λόγω διατάξεως.

11 — Παρέπεμψε, συναφώς στις διατάξεις του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Μαρτίου 1997, T-25/96, *Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen και Harpag-Lloyd κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1997, σ. II-363, σκέψη 16), και της 10ης Μαρτίου 2005, T-184/01, *IMS Health κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2005, σ. II-817, σκέψη 38).

12 — Το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε, συναφώς, στην προπαρατεθείσα διάταξη *Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen και Harpag-Lloyd κατά Επιτροπής* (σκέψη 17 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

13 — Το Γενικό Δικαστήριο παραθέτει, συναφώς, την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 13ης Δεκεμβρίου 1995, T-481/93 και T-484/93, *Exporteurs in Levende Varkens κ.λπ. κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1995, σ. II-2941, σκέψη 46).

24. Όσον αφορά τη νομολογία κατά την οποία ο προσφεύγων μπορεί να διατηρεί το έννομο συμφέρον του για την ακύρωση καταργηθείσας ή αντικατασταθείσας αποφάσεως περί επιβολής περιοριστικών μέτρων¹⁴, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε, με τη σκέψη 35 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι η νομολογία αυτή εντάσσεται σε ειδικό πλαίσιο το οποίο διαφέρει από το πλαίσιο της συγκεκριμένης υποθέσεως. Πράγματι, αντιθέτως προς τον κανονισμό 1330/2008, οι επίμαχες πράξεις στις εν λόγω υποθέσεις δεν είχαν μόνον καταργηθεί, αλλά και αντικατασταθεί με νέες πράξεις, είχαν δε διατηρηθεί τα περιοριστικά μέτρα που αφορούσαν τα οικεία πρόσωπα. Συνεπώς, τα αρχικά αποτελέσματα των πράξεων που είχαν καταργηθεί διατηρούνταν έναντι των οικείων προσώπων με τις πράξεις που τις αντικατέστησαν. Όμως, εν προκειμένω, ο κανονισμός 36/2011 απλώς και μόνο διαγράφει το όνομα του προσφεύγοντος από τον επίδικο κατάλογο, καταργώντας συνεπώς τον κανονισμό 1330/2008 στο μέτρο που αφορά τον προσφεύγοντα, χωρίς να τον αντικαθιστά. Συνεπώς δεν διατηρούνται τα παραγόμενα εξ αυτού αποτελέσματα. Επιπροσθέτως, η εν λόγω νομολογία στηρίζεται στη διαφορά μεταξύ των αποτελεσμάτων της καταργήσεως και της ακυρώσεως πράξεως, γεγονός το οποίο είναι άνευ σημασίας εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τη σκέψη 32 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

25. Με τη σκέψη 36 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι η διάκριση αυτή επιβεβαιώνεται με την απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Δεκεμβρίου 2009, C-399/06 P και C-403/06 P, Hassan και Ayadi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής¹⁵. Αφενός, πράγματι, το Δικαστήριο, αντί να συνάγει αυτομάτως ότι οι συγκεκριμένοι προσφεύγοντες διατηρούσαν το έννομο συμφέρον τους στις επίμαχες υποθέσεις, έθεσε αυτεπαγγέλτως, με τη σκέψη 57 της αποφάσεως αυτής, το ζήτημα εάν πρέπει να καταργηθεί η δίκη στο πλαίσιο των υποθέσεων αυτών, λαμβανομένης υπόψη της καταργήσεως και αναδρομικής αντικαταστάσεως του επίδικου κανονισμού με άλλη πράξη. Αφετέρου, με τις σκέψεις 59 έως 63 της εν λόγω αποφάσεως, το Δικαστήριο επισήμανε ορισμένες ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης υπό κρίση υποθέσεως, οι οποίες του επέτρεπαν να συμπεράνει, με τις σκέψεις 64 και 65 της ίδιας αποφάσεως, ότι, «υπό τις ειδικές αυτές περιστάσεις», και αντιθέτως προς όσα αποφάνθηκε με τη διάταξη της 8ης Μαρτίου 1993, C-123/92, Lezzi Pietro κατά Επιτροπής¹⁶, η έκδοση της νέας πράξεως (και η ταυτόχρονη κατάργηση του επίδικου κανονισμού) δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ισοδυναμεί απλώς και μόνο με ακύρωση του επίδικου κανονισμού. Όμως, οι ιδιαιτερότητες αυτές δεν συντρέχουν στην παρούσα υπόθεση. Ειδικότερα, εν προκειμένω, ο κανονισμός 36/2011 είναι οριστικός στο μέτρο που δεν μπορεί να αποτελέσει πλέον αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως. Ως εκ τούτου, μπορεί να αποκλειστεί η εκ νέου έναρξη ισχύος του κανονισμού 1330/2008 όσον αφορά τον προσφεύγοντα, αντιθέτως προς τη διαπίστωση του Δικαστηρίου με τη σκέψη 63 της προπαρατεθείσας αποφάσεως του Hassan και Ayadi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής.

26. Όσον αφορά, δεύτερον, το γεγονός ότι ο προσφεύγων μπορεί να διατηρεί το έννομο συμφέρον του να ζητήσει την ακύρωση μιας πράξεως θεσμικού οργάνου της Ένωσης προς αποτροπή του ενδεχομένου επαναλήψεως της προβαλλομένης πλημμέλειας στο μέλλον¹⁷, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, με τη σκέψη 37 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι αυτό το έννομο συμφέρον, το οποίο απορρέει από το άρθρο 266, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, υφίσταται μόνον αν η προβαλλόμενη πλημμέλεια είναι δυνατόν να επαναληφθεί στο μέλλον, ανεξαρτήτως των περιστάσεων της υποθέσεως στο πλαίσιο της οποίας ασκήθηκε η προσφυγή¹⁸. Όμως, εν προκειμένω, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι μπορεί να συντρέχει τέτοια περίπτωση. Αντιθέτως, καθόσον ο

14 — Βλ., συναφώς, πλην της προπαρατεθείσας αποφάσεως ΡΚΚ κατά Συμβουλίου (σκέψεις 46 έως 51), τις αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 2006, T-228/02, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2006, σ. II-4665, σκέψη 35), της 11ης Ιουλίου 2007, T-327/03, Al-Aqsa κατά Συμβουλίου (σκέψη 39), και της 23ης Οκτωβρίου 2008, T-256/07, People's Mojahedin Organization of Iran κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2008, σ. II-3019, σκέψη 48).

15 — Συλλογή 2009, σ. I-11393.

16 — Συλλογή 1993, σ. I-809.

17 — Όσον αφορά την περίπτωση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε στην προπαρατεθείσα απόφαση Wunenburger κατά Επιτροπής (σκέψη 50).

18 — Όπ.π. (σκέψεις 51 έως 52).

κανονισμός 36/2011 εκδόθηκε λαμβανομένων υπόψη της συγκεκριμένης καταστάσεως του προσφεύγοντος καθώς και, προφανώς, των εξελίξεων στη Λιβύη, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν ήταν πιθανό η προβαλλόμενη πλημμέλεια να επαναληφθεί στο μέλλον ανεξαρτήτως των περιστάσεων της υποθέσεως στο πλαίσιο της οποίας ασκήθηκε η προσφυγή.

27. Όσον αφορά, τρίτον, το επιχείρημα ότι υφίσταται υπέρτερο δημόσιο συμφέρον να επιβληθούν κυρώσεις για την προβαλλόμενη παράβαση επιτακτικού κανόνα του διεθνούς δικαίου, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 38 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι, χωρίς ουδόως να αναγνωρίζει συναφώς την απαλλαγή της Επιτροπής από οποιοσδήποτε κυρώσεις, το επιχείρημα αυτό δεν αρκεί για να θεμελιωθεί ατομικό συμφέρον του προσφεύγοντος για την άσκηση προσφυγής. Ακόμα και εάν, όπως παρατηρεί ο προσφεύγων, η Επιτροπή οφείλει να σέβεται τους επιτακτικούς κανόνες του διεθνούς δικαίου και δεν δικαιούται να λαμβάνει απόφαση στηριζόμενη σε στοιχεία που αποτέλεσαν προϊόν βασανιστηρίων, ο προσφεύγων δεν νομιμοποιείται να προσφεύγει υπέρ του νόμου ή των θεσμικών οργάνων και μπορεί να προβάλλει μόνο συμφέρον και αιτιάσεις που τον αφορούν ατομικά¹⁹.

28. Όσον αφορά, τέταρτον, τυχόν επιζήμιες συνέπειες που θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να προκύψουν από την προβαλλόμενη έλλειψη νομιμότητας του κανονισμού 1330/2008, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, με τη σκέψη 39 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι το αίτημα περί καταργήσεως της δίκης που υπέβαλαν τα καθόν θεσμικά όργανα αφορούσε μόνον την προσφυγή ακυρώσεως. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, ο A. Abdulrahim, μπορούσε συνεπώς να ζητήσει την αποκατάσταση της ζημίας που προβάλλει ότι υπέστη, στο πλαίσιο της αγωγής του αποζημιώσεως βάσει των άρθρων 268 ΣΛΕΕ και 340, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ²⁰.

29. Όσον αφορά, τέλος, πέμπτον, το επιχείρημα ότι ήταν δήθεν αναγκαίο να εκδοθεί απόφαση επί του βασίμου της παρούσας προσφυγής για την ανάκτηση των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ο προσφεύγων, το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε στις σκέψεις 69 έως 71 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

30. Κατόπιν των προεκτεθέντων, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε, με τη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, στο συμπέρασμα ότι παρήλκε η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής ακυρώσεως.

31. Όσον αφορά την αγωγή αποζημιώσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι αυτή ήταν προδήλως νόμω αβάσιμη ή μάλλον προδήλως απαράδεκτη, λαμβανομένων υπόψη των εγγράφων της δίκης, των στοιχείων της δικογραφίας και των εξηγήσεων που παρήσχαν οι διάδικοι με τα δικόγραφά τους.

32. Το Γενικό Δικαστήριο, αφού υπενθύμισε με τη σκέψη 45 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, τις προϋποθέσεις εξωσυμβατικής ευθύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για παράνομη συμπεριφορά των οργάνων της, έκρινε, με τη σκέψη 48 της διατάξεως αυτής, ότι η ζημία δεν μπορούσε ούτε να προσδιοριστεί ποσοτικώς ούτε να αποδειχθεί.

33. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε επίσης, με τη σκέψη 52 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι δεν αποδεικνυόταν η αιτιώδης συνάφεια, διότι η υλική ζημία που φέρεται να υπέστη ο A. Abdulrahim, λόγω της μη διαθεσιμότητας των κεφαλαίων, των περιουσιακών στοιχείων και των άλλων οικονομικών πόρων του, η οποία συνίστατο στο ότι στερήθηκε τη δυνατότητα χρήσεώς τους, ήταν άμεση και πλήρης συνέπεια όχι της εκδόσεως των επίμαχων εν προκειμένω κοινοτικών πράξεων, αλλά της εκδόσεως προγενέστερων αποφάσεων, ήτοι, στις 21 Οκτωβρίου 2008, αφενός, της αποφάσεως της επιτροπής κυρώσεων να προστεθεί το όνομά του στον κατάλογο της εν λόγω επιτροπής και, αφετέρου, της αποφάσεως των βρετανικών αρχών να λάβουν περιοριστικά μέτρα σε βάρος του.

19 — Το Γενικό Δικαστήριο παραθέτει, συναφώς, την απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Ιουνίου 1983, 85/82, Schloh κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1983, σ. 2105, σκέψη 14).

20 — Το αίτημα αυτό εξετάστηκε στις σκέψεις 42 επ. της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

III – Η αίτηση αναιρέσεως

34. Ο αναιρεσείων ζητεί από το Δικαστήριο:

- να αναιρέσει τη διάταξη που εξέδωσε το Γενικό Δικαστήριο στις 28 Φεβρουαρίου 2012,
- να κρίνει ότι η προσφυγή ακυρώσεως δεν κατέστη άνευ αντικειμένου,
- να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της προσφυγής ακυρώσεως,
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα της αναιρετικής δίκης και στα έξοδα της δίκης ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων σχετικά με την κατάθεση παρατηρήσεων κατόπιν προσκλήσεως εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου.

35. Προς στήριξη των αιτημάτων του, ο αναιρεσείων προβάλλει δύο λόγους αναιρέσεως.

36. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος υποδιαιρείται σε τρία σκέλη, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο παραλείποντας να ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, και/ή να καλέσει τον αναιρεσείοντα να καταθέσει παρατηρήσεις σχετικά με το ενδεχόμενο διεξαγωγής προφορικής συζητήσεως και/ή τη διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως ως προς το ζήτημα αν η προσφυγή ακυρώσεως είχε καταστεί άνευ αντικειμένου.

37. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, ο αναιρεσείων διατείνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο διότι έκρινε ότι η προσφυγή είχε καταστεί άνευ αντικειμένου.

IV – Η εκτίμησή μου

A - Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

1. Πρώτο σκέλος: πλάνη περί το δίκαιο διότι το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να ακούσει τον γενικό εισαγγελέα

38. Ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι, ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο παρέβη το άρθρο 114, παράγραφος 4, του Κανονισμού του Διαδικασίας, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 113 του Κανονισμού αυτού, βάσει του οποίου εκδόθηκε η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη.

39. Αρκεί, συναφώς, να υπομνησθεί η νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία η υποχρέωση του Γενικού Δικαστηρίου να ακούσει τον γενικό εισαγγελέα πριν εκδώσει την απόφασή του πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα των άρθρων 2, παράγραφος 2, 18 και 19 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, από τα οποία προκύπτει, αφενός, ότι ο ορισμός δικαστή του Γενικού Δικαστηρίου ως γενικού εισαγγελέα είναι προαιρετικός όταν το Γενικό Δικαστήριο συνεδριάζει ως τμήμα και, αφετέρου, ότι οι παραπομπές του εν λόγω Κανονισμού στον γενικό εισαγγελέα αφορούν μόνον τις περιπτώσεις κατά τις οποίες έχει όντως οριστεί ένας δικαστής ως γενικός εισαγγελέας²¹. Καθόσον δεν ορίστηκε γενικός εισαγγελέας για να συνδράμει το δεύτερο τμήμα του Γενικού Δικαστηρίου στο πλαίσιο της υποθέσεως T-127/09, δεν υπήρχε υποχρέωση του εν λόγω δικαστηρίου να ακούσει τον γενικό εισαγγελέα πριν αποφανθεί σχετικά με την κατάργηση της δίκης. Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε καμία πλάνη περί το δίκαιο ως προς το σημείο αυτό.

21 — Διατάξεις της 25ης Ιουνίου 2009, C-580/08 P, Srinivasan κατά Μεσολαβητή (σκέψη 35), της 22ας Οκτωβρίου 2010, C-266/10 P, Seacid κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (σκέψη 11), και απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, C-426/10 P, Bell & Ross κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2011, σ. I-849, σκέψη 28).

40. Ως εκ τούτου, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

2. Δεύτερο σκέλος: πλάνη περί το δίκαιο διότι δεν κλήθηκε ο καθού να υποβάλει παρατηρήσεις σχετικά με το ενδεχόμενο διεξαγωγής προφορικής συζητήσεως

41. Ο αναιρεσείων στηρίζεται σε σύγκριση του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όπως αυτός ίσχυε κατά τον χρόνο ασκήσεως της παρούσας αναιρέσεως, με τον Κανονισμό Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, καθώς και στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να υποστηρίξει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορούσε να παραλείψει τη διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως χωρίς να τον καλέσει προηγουμένως να υποβάλει τις παρατηρήσεις του επί του θέματος αυτού.

42. Αρκεί, συναφώς, να διαπιστωθεί ότι το γράμμα των άρθρων 113 και 114, παράγραφοι 3 και 4, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου δεν επιβάλλει τέτοιου είδους διαβουλεύσεις με τους διαδίκους. Όπως ορθώς επισημαίνει το Συμβούλιο, το Γενικό Δικαστήριο, ζητώντας από τους διαδίκους να διατυπώσουν εγγράφως τις απόψεις τους σχετικά με τις συνέπειες που απορρέουν από την έκδοση του κανονισμού 36/2011, ιδίως όσον αφορά το αντικείμενο της προσφυγής, ενήργησε σύμφωνα με το άρθρο 113 του Κανονισμού του Διαδικασίας. Αφού άκουσε τους διαδίκους, το Γενικό Δικαστήριο ενήργησε σύμφωνα με το άρθρο 114, παράγραφος 3, του Κανονισμού αυτού κρίνοντας ότι δεν ήταν αναγκαίο να διεξαχθεί προφορική συζήτηση πριν εκδώσει την απόφασή του. Δεν μπορεί να επικριθεί, συναφώς, για πλάνη περί το δίκαιο.

43. Συνεπώς, το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

3. Τρίτο σκέλος: πλάνη περί το δίκαιο λόγω παραλείψεως διεξαγωγής προφορικής συζητήσεως

44. Ο αναιρεσείων φρονεί ότι το Γενικό Δικαστήριο έχει μόνον εξαιρετικώς την ευχέρεια να παραλείψει τη διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως, της οποίας τη συνταγματική σημασία υπογραμμίζει. Κατά τον αναιρεσειόντα, η διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως μπορεί να παραλειφθεί μόνο σε περιπτώσεις που δεν εγείρουν κανένα κρίσιμο νομικό και/ή πραγματικό ζήτημα. Ο αναιρεσείων παρατηρεί ότι, μετά την απάντηση που έδωσε στο Γενικό Δικαστήριο σχετικά με τη διατήρηση του εννόμου συμφέροντός του και των σύντομων παρατηρήσεων της Επιτροπής και του Συμβουλίου, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε αμέσως.

45. Ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι η επιχειρηματολογία του Γενικού Δικαστηρίου σχεδόν στο σύνολό της αφορά θέματα και νομολογία που δεν αποτέλεσαν αντικείμενο συζητήσεως και επί των οποίων δεν είχε την ευκαιρία να διατυπώσει τις απόψεις του ούτε εγγράφως ούτε προφορικώς. Πλην της παρατιθέμενης νομολογίας, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε, μεταξύ άλλων, σε πραγματικά στοιχεία σχετικά με την κατάσταση στη Λιβύη και με το γεγονός ότι ήταν μάλλον απίθανο να επαναληφθεί στο μέλλον η προβαλλόμενη παράλειψη.

46. Αρκεί να επισημανθεί, όπως πράττει η Επιτροπή, ότι το Γενικό Δικαστήριο, σύμφωνα με τα άρθρα 113 και 114, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του, μπορούσε να εκδώσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη χωρίς την προηγούμενη διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως, καθόσον έκρινε ότι ήταν επαρκώς ενημερωμένο και ότι ο προσφεύγων είχε τη δυνατότητα να καταθέσει γραπτές παρατηρήσεις επί του ζητήματος αυτού²². Επιπροσθέτως, όπως επισημαίνει το Συμβούλιο, ο αναιρεσείων δεν εκθέτει συγκεκριμένα ποια είναι τα νέα στοιχεία, σε σχέση με τις γραπτές παρατηρήσεις που είχε καταθέσει, τα οποία θα μπορούσε να προσκομίσει στο Γενικό Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

22 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2006, C-547/03 P, ΑΙΤ κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-845, σκέψη 35), και διάταξη της 8ης Δεκεμβρίου 2006, C-368/05 P, Polyelectrolyte Producers Group κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (σκέψη 46).

47. Κατόπιν των ανωτέρω, είμαι της γνώμης ότι το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

48. Καθόσον δεν είναι βάσιμο κανένα από τα τρία σκέλη του πρώτου λόγου αναιρέσεως, πρέπει να απορριφθεί ο λόγος αυτός στο σύνολό του ως αβάσιμος.

B– Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

49. Κατά τον αναιρεσίοντα, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η προσφυγή του κατέστη άνευ αντικειμένου και ότι παρήλκε η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής ακυρώσεως. Ο αναιρεσιών επικρίνει γενικώς την αυστηρή εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου, κατά την οποία η συνέχιση της δίκης δεν μπορούσε, σε περίπτωση επιτυχούς εκβάσεώς της, να του επιφέρει οποιοδήποτε όφελος.

50. Ειδικότερα, από την επιχειρηματολογία που προέβαλε ο αναιρεσιών ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει ότι αμφισβητεί το γεγονός ότι η διαγραφή του ονόματός του από τον επίδικο κατάλογο, η οποία συνεπάγεται την κατάργηση του κανονισμού 1330/2008, είναι σε θέση να του παράσχει «πλήρη ικανοποίηση», αντιθέτως προς όσα έκρινε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 28 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως. Με αυτόν τον τρόπο, ο αναιρεσιών αμφισβητεί, στην πραγματικότητα, την αρνητική εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με τη διατήρηση του εννόμου συμφέροντός του.

51. Για να έχει έννομο συμφέρον ο προσφεύγων πρέπει να μπορεί να αποδείξει το πρακτικό αποτέλεσμα που επάγεται προς όφελός του η ακύρωση της προσβαλλομένης πράξεως²³. Η συνδρομή εννόμου συμφέροντος απαιτείται για την άσκηση τόσο προσφυγών ακυρώσεως όσο και αναιρέσεων²⁴. Το συμφέρον αυτό πρέπει να είναι όχι μόνον ατομικό αλλά και πραγματικό.

52. Η προσωπική διάσταση του εννόμου συμφέροντος χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι η προσβαλλόμενη πράξη πρέπει να θίγει τη σφαίρα συμφερόντων του προσφεύγοντος, υπό την έννοια ότι η πράξη αυτή πρέπει να του προκαλεί ζημία²⁵. Δηλαδή, η εν λόγω πράξη πρέπει «να επηρεάζει δυσμενώς» τη θέση του προσφεύγοντος²⁶, και αυτό το δυσμενές αποτέλεσμα πρέπει να συνίσταται στην πρόκληση βλάβης²⁷. Συνεπώς, καίτοι υπάρχουν και εξαιρέσεις στον κανόνα αυτό²⁸, κανείς δεν έχει, κατ' αρχήν, έννομο συμφέρον να αμφισβητήσει τη νομιμότητα ευνοϊκής γι' αυτόν αποφάσεως²⁹.

53. Η ακύρωση της προσβαλλομένης πράξεως πρέπει να επάγεται υπέρ του προσφεύγοντος ορισμένο πλεονέκτημα ή όφελος. Όπως επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας C. O. Lenz, πρέπει η «νομική [...] κατάσταση [του προσφεύγοντος να] βελτιώνεται»³⁰ από τυχόν ακύρωση της προσβαλλομένης πράξεως προκειμένου να υφίσταται η προσωπική διάσταση του εννόμου συμφέροντος. Ο προσφεύγων

23 — Βλ. σημείο 19 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα G. Tesaurο στην υπόθεση C-19/93 P, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 1995, Rendo κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. I-3319).

24 — Βλ., μεταξύ άλλων, επί αιτήσεων αναιρέσεως, τις προπαρατεθείσες αποφάσεις Rendo κ.λπ. κατά Επιτροπής (σκέψη 13), καθώς και Hassan και Ayadi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (σκέψη 58), και την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-27/09 P, Γαλλία κατά People's Mojahedin Organization of Iran (Συλλογή 2011, σ. I-13427, σκέψη 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

25 — Cassia, P., «L'accès des personnes physiques ou morales au juge de la légalité des actes communautaires», Dalloz, 2002, σ. 464.

26 — Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 30ής Απριλίου 1998, T-16/96, Cityflyer Express κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-757, σκέψη 34).

27 — Cassia, P., ό.π.λ., σ. 464.

28 — Βλ., επί του ζητήματος αυτού, Rideau, J., *Jurisclasseur Europe*, τεύχος 330, σημείο 88.

29 — Βλ., μεταξύ άλλων, διάταξη του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 1995, T-6/95 R, Cantine dei colli Berici κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-647, σκέψη 29).

30 — Βλ. σημείο 9 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα C. O. Lenz στην υπόθεση C-309/89, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 18ης Μαΐου 1994, Codorniu κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1994, σ. I-1853).

πρέπει να μπορεί να ωφεληθεί από την ακύρωση, υπό την έννοια ότι αυτή θα εξαλείψει τις δυσμενείς συνέπειες της επίμαχης πράξεως στη νομική κατάσταση του³¹. Εκφραζόμενη κατ' αυτόν τον τρόπο, η απαίτηση περί συνδρομής ατομικού εννόμου συμφέροντος αντανακλά την ιδέα ότι ο προσφεύγων δεν μπορεί να ενεργεί υπέρ του νόμου³².

54. Επιπροσθέτως, το έννομο συμφέρον προϋποθέτει ότι ο προσφεύγων αποδεικνύει ότι η επίμαχη πράξη επηρεάζει τη νομική ή πραγματική κατάσταση του κατά τρόπο αρκούντως άμεσο και βέβαιο, ώστε η απόφαση να μπορεί να του παράσχει πραγματική, έστω και αμιγώς ηθική, ικανοποίηση³³. Στο πλαίσιο εξετάσεως της προϋποθέσεως περί συνδρομής εννόμου συμφέροντος, είναι καθοριστικό η πράξη να είναι όντως βλαπτική για τον προσφεύγοντα. Συνεπώς, δεν αρκεί η προσβαλλόμενη πράξη να είναι, αυτή καθαυτήν, βλαπτική εκ της φύσεώς της. Δηλαδή, η εκτίμηση περί συνδρομής εννόμου συμφέροντος δεν πρέπει να γίνεται *in abstracto*, αλλά βάσει της προσωπικής καταστάσεως του προσφεύγοντος³⁴.

55. Στον προσφεύγοντα εναπόκειται να αποδείξει τη μεταβολή της πραγματικής ή νομικής καταστάσεώς του, ακόμα και αν, στην πραγματικότητα, η απόδειξη αυτή μπορεί να προκύπτει από το ίδιο το αντικείμενο της προσφυγής. Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις κρίθηκε ότι το γεγονός ότι ο προσφεύγων είναι ο αποδέκτης δυσμενούς αποφάσεως αρκεί για τη θεμελίωση του εννόμου συμφέροντός του³⁵.

56. Όσον αφορά τη χρονική διάσταση του εννόμου συμφέροντος, η διάσταση αυτή έχει την έννοια ότι το εν λόγω συμφέρον πρέπει να υφίσταται κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής και να διατηρείται κατά τη διάρκεια της δίκη. Όπως επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 22 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το αντικείμενο της διαφοράς πρέπει να διατηρείται, όπως και το έννομο συμφέρον, μέχρι την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως, άλλως παρέλκει η έκδοση αποφάσεως, γεγονός το οποίο προϋποθέτει ότι η προσφυγή μπορεί, με το αποτέλεσμά της, να ωφελήσει τον διάδικο που την άσκησε. Ειδικότερα, όπως επίσης υπομνήσθηκε από το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 29 της ανωτέρω διατάξεως, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως, ο προσφεύγων μπορεί να διατηρεί το συμφέρον του για ακύρωση πράξεως η οποία καταργήθηκε στη διάρκεια της δίκης, εάν η ακύρωση της πράξεως αυτής μπορεί να έχει, αυτή καθαυτή, έννομες συνέπειες.

57. Όπως μπόρεσε να διευκρινίσει το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο άλλης υποθέσεως, προς το συμφέρον της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, το εν λόγω δικαστήριο μπορεί να διαπιστώσει αυτεπαγγέλτως ότι παρέλκει η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής στην περίπτωση που ο προσφεύγων, ο οποίος είχε αρχικά έννομο συμφέρον, απώλεσε κάθε ατομικό συμφέρον για την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως λόγω περιστατικού που έλαβε χώρα μετά την άσκηση της εν λόγω προσφυγής³⁶.

31 — Wathelet, M., «Contentieux européen», Larcier, 2010, σ. 186.

32 — Van Raepenbusch, S., *L'intérêt à agir dans le contentieux communautaire*, «Mélanges en hommage à Georges Vandensanden», Bruylant, 2008, σ. 384.

33 — Όπ.π., σ. 385.

34 — Όπ.π., σ. 389 και 390. Ο συγγραφέας παραθέτει τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 1967, 15/67, Bauer κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 221), και του Γενικού Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 2004, T-285/02 και T-395/02, Vega Rodríguez κατά Επιτροπής (Συλλογή Υπ.Υπ. 2004, σ. I-A-333 και II-1527, σκέψη 25), και τη διάταξη του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 15ης Μαΐου 2006, F-3/05, Schmit κατά Επιτροπής (Συλλογή Υπ.Υπ. 2006, σ. I-A-1-9 και II-A-1-33, σκέψη 40).

35 — Βλ., σχετικά με αποφάσεις που κηρύσσουν μια συγκέντρωση ασύμβατη προς την κοινή αγορά, τις αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 25ης Μαρτίου 1999, T-102/96, Gencor κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-753, σκέψη 42), και της 15ης Δεκεμβρίου 1999, T-22/97, Kesko κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-3775, σκέψη 57).

36 — Διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της 17ης Οκτωβρίου 2005, T-28/02, First Data κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2005, σ. II-4119, σκέψη 36).

58. Εντούτοις, φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο προέβη, με την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, σε μια ιδιαιτέρως αυστηρή εκτίμηση σχετικά με τη διατήρηση του εννόμου συμφέροντος του προσφεύγοντος. Φρονώ, όπως και ο αναιρεσείων, ότι το σκεπτικό του Γενικού Δικαστηρίου επιδέχεται κριτική από πολλές απόψεις.

59. Ειδικότερα, αντιθέτως προς όσα έκρινε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 32 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, εκτιμώ ότι το γεγονός ότι η κατάργηση μιας πράξεως θεσμικού οργάνου της Ένωσης δεν αποτελεί αναγνώριση της ελλείψεως νομιμότητάς της και παράγει αποτέλεσμα μόνον *ex nunc*, αντιθέτως προς μια ακυρωτική δικαστική απόφαση δυνάμει της οποίας η ακυρωθείσα πράξη εξαλείφεται αναδρομικώς από την έννομη τάξη και θεωρείται ως μηδέποτε υπάρξασα³⁷, δύναται, στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως, να θεμελιώσει έννομο συμφέρον του Α. Abdulrahim για ακύρωση του κανονισμού 1330/2008. Συναφώς, είναι εσφαλμένη, κατά τη γνώμη μου, η εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου με τη σκέψη 33 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι, «υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι η *ex tunc* εξαφάνιση της πράξεως αυτής θα ωφελούσε τον Α. Abdulrahim με οποιονδήποτε τρόπο».

60. Πράγματι, ο αναιρεσείων έχει ατομικό συμφέρον, το οποίο διατηρείται παρά την κατάργηση της προσβαλλομένης πράξεως κατά τη διάρκεια της δίκης, να ζητήσει την αναδρομική διαγραφή του ονόματός του από τον επίδικο κατάλογο στο πλαίσιο της εννόμου τάξεως της Ένωσης, που συνιστά την ίδια την ουσία της δικαστικής ακυρώσεως μιας πράξεως της Ένωσης. Συναφώς, είναι άνευ σημασίας, αντιθέτως προς όσα το Γενικό Δικαστήριο κρίνει προφανώς ως καθοριστικής σημασίας με τη σκέψη 33 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι, σε περίπτωση ακυρωτικής δικαστικής αποφάσεως, η Επιτροπή και/ή το Συμβούλιο δεν θα όφειλαν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, να λάβουν συμπληρωματικά μέτρα για την εξάλειψη των συνεπειών των παράνομων ενεργειών που διαπιστώθηκαν με την ακυρωτική απόφαση.

61. Στο πλαίσιο των μέτρων δεσμεύσεως των επίμαχων εν προκειμένω περιουσιακών στοιχείων, τα οποία ουδόλως αμφισβητείται ότι βλάπτουν τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα όχι μόνον περιορίζοντας την άσκηση του δικαιώματός τους ιδιοκτησίας, αλλά και συνδέοντάς τα δημοσίως με τρομοκρατική οργάνωση³⁸, είναι, κατά τη γνώμη μου, προφανές ότι ο αναιρεσείων διατηρεί το έννομο συμφέρον του, παρά την κατάργηση της επίμαχης πράξεως της Ένωσης, να αναγνωριστεί από τον δικαστή της Ένωσης ότι το όνομά του δεν θα έπρεπε ποτέ να περιληφθεί στον επίδικο κατάλογο ή ότι δεν θα έπρεπε να περιληφθεί σύμφωνα με τη διαδικασία που τηρήθηκε από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Από πλευράς του αναιρεσείοντος και της ικανοποιήσεως που ζητεί με την άσκηση της προσφυγής ακυρώσεως κατά της καταχωρίσεως του ονόματός του, η εν λόγω αναγνώριση της τυπικής και/ή ουσιαστικής ελλείψεως νομιμότητας της προσβαλλομένης πράξεως δεν ισοδυναμεί με μελλοντική διαγραφή του ονόματός του. Πρέπει, συναφώς, να ληφθεί υπόψη ότι η εν λόγω μελλοντική διαγραφή δεν μπορεί να άρει τις αμφιβολίες ως προς τη βασιμότητα ή μη της καταχωρίσεως και/ή τη νομιμότητα της διαδικασίας που οδήγησε στην καταχώριση αυτή εντός της Ένωσης.

62. Η διατήρηση του εννόμου συμφέροντος του αναιρεσείοντος, το οποίο δύναται να επικαλεστεί εν προκειμένω, στηρίζεται ειδικότερα στα ακόλουθα στοιχεία.

63. Πρώτον, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο προσφεύγων μπορεί να διατηρεί το έννομο συμφέρον του για ακύρωση μιας πράξεως θεσμικού οργάνου της Ένωσης, προς αποτροπή του ενδεχομένου επαναλήψεως της προβαλλομένης πλημμέλειας στο μέλλον³⁹. Κατά άλλη διατύπωση, το έννομο συμφέρον διατηρείται, όταν η ακύρωση της προσβαλλομένης πράξεως μπορεί, αυτή

37 — Ως προς τη διάκριση αυτή, βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσες αποφάσεις *Exporteurs in Levende Varkens* κ.λπ. κατά Επιτροπής (σκέψη 46), καθώς και *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran* κατά Συμβουλίου (σκέψη 35).

38 — Το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι τα περιοριστικά μέτρα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στα δικαιώματα και στις ελευθερίες των οικείων προσώπων. Βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση *Hassan και Ayadi* κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (σκέψη 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Βλ., επίσης, απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 2007, C-229/05 P, PKK και KNK κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2007, σ. I-439, σκέψη 110).

39 — Προπαρατεθείσα απόφαση *Wunenburger* κατά Επιτροπής (σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

καθ'αυτήν, να έχει έννομες συνέπειες, όπως ιδίως την αποφυγή επαναλήψεως μιας παράτυπης πρακτικής εκ μέρους των θεσμικών οργάνων της Ένωσης⁴⁰. Αυτό το έννομο συμφέρον απορρέει από το άρθρο 266, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, βάσει του οποίου το όργανο που εξέδωσε την ακυρωθείσα πράξη οφείλει να λάβει τα μέτρα που προϋποθέτει η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου⁴¹.

64. Το Δικαστήριο διευκρίνισε βεβαίως ότι αυτό το έννομο συμφέρον υφίσταται μόνον αν η προβαλλόμενη πλημμέλεια μπορεί να επαναληφθεί στο μέλλον, ανεξαρτήτως των περιστάσεων της υποθέσεως στο πλαίσιο της οποίας ασκήθηκε η προσφυγή. Αντιθέτως προς όσα έκρινε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 37 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, η προϋπόθεση αυτή πληρούται, εντούτοις, στο πλαίσιο της προσφυγής ακυρώσεως που άσκησε ο αναιρεσεύων. Πράγματι, με την προσφυγή αυτή αμφισβητείται, μεταξύ άλλων, η συμβατότητα του προσαλλόμενου κανονισμού με το δίκαιο της Ένωσης από διαδικαστικής απόψεως, ιδίως σε σχέση με το δικαίωμα ακροάσεως και το δικαίωμα αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου. Ο αναιρεσεύων διατηρεί, συνεπώς, το έννομο συμφέρον του για έκδοση αποφάσεως σχετικά με τη νομιμότητα της διαδικασίας που οδήγησε στην καταχώριση του ονόματός του στον επίδικο κατάλογο εντός της Ένωσης, προκειμένου η προβαλλόμενη πλημμέλεια να μην επαναληφθεί στο μέλλον στο πλαίσιο τυχόν ανάλογης σε βάρος του διαδικασίας⁴². Η απόφαση του δικαστή της Ένωσης μπορεί να υποχρεώσει, ενδεχομένως, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης να επιφέρουν στο μέλλον τις δέουσες τροποποιήσεις στο σύστημα καταχωρίσεως ονομάτων στους καταλόγους⁴³.

65. Δεύτερον, ο αναιρεσεύων μπορεί νομίμως να στηριχθεί στο γεγονός ότι η αναγνώριση της προβαλλομένης ελλείψεως νομιμότητας μπορεί να επαναφέρει τα πράγματα στην προτέρα κατάσταση, αποκαθιστώντας τη φήμη του. Είμαι της γνώμης, συνεπώς, ότι ο αναιρεσεύων έχει τουλάχιστον ηθικό συμφέρον να διαπιστωθεί από τον δικαστή της Ένωσης ότι το όνομά του δεν έπρεπε ποτέ να περιληφθεί στον επίδικο κατάλογο ή ότι δεν έπρεπε να περιληφθεί σύμφωνα με τη διαδικασία που τηρήθηκε από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης⁴⁴. Θα ήθελα, επίσης, να επισημάνω ότι ο αναιρεσεύων προβάλλει, με το δικόγραφο της προσφυγής ακυρώσεως, προσβολή του δικαιώματός του στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, σε σχέση ιδίως με την ηθική βλάβη που υπέστη⁴⁵. Ανεξαρτήτως αγωγής αποζημιώσεως, η ακυρωτική δικαστική απόφαση μπορεί, συνεπώς, να αποτελέσει μέσο αποκαταστάσεως της ηθικής βλάβης που υπέστη ο αναιρεσεύων.

66. Ως εκ τούτου, διαφωνώ με την Επιτροπή και το Συμβούλιο, καθόσον τα εν λόγω όργανα υποστηρίζουν ότι μια ακυρωτική απόφαση που στηρίζεται σε διαδικαστικούς λόγους δεν μπορεί να συμβάλει στην αποκατάσταση της φήμης του αναιρεσειόντος. Πράγματι, είμαι της γνώμης ότι η επιχειρηματολογία αυτή δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι ο τύπος και η ουσία είναι άρρηκτα συνδεδεμένα, ώστε μια διαδικαστική παρατυπία να μπορεί να επηρεάσει το περιεχόμενο της

40 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Ιουνίου 1986, 53/85, AKZO Chemie και AKZO Chemie UK κατά Επιτροπής (Συλλογή 1986, σ. 1965, σκέψη 21), αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1994, T-46/92, Scottish Football κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. II-1039, σκέψη 14), και της 11ης Μαΐου 2010, T-121/08, PC-Ware Information Technologies κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. II-1541, σκέψεις 39 και 40). Βλ. επίσης, στο πλαίσιο αιτήσεως αναρέσεως, απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2009, C-535/06 P, Moser Baer India κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2009, σ. I-7051, σκέψη 25).

41 — Προπαρατεθείσα απόφαση Wunenburger κατά Επιτροπής (σκέψη 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

42 — Βλ., κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα απόφαση Wunenburger κατά Επιτροπής (σκέψεις 52 έως 59), και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 18ης Μαρτίου 2009, T-299/05, Shanghai Excell M & E Enterprise και Shanghai Adeptech Precision κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2009, σ. II-565, σκέψεις 48 έως 52).

43 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 6ης Μαρτίου 1979, 23/78, Simmenthal (Συλλογή τόμος 1978, σ. 239, σκέψη 32).

44 — Όσον αφορά το ηθικό συμφέρον που έχει ο προσφεύγων για την επίλυση μιας διαφοράς, βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 10ης Ιουνίου 1980, 155/78, M. κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 237, σκέψη 6), και της 22ας Δεκεμβρίου 2008, C-198/07 P, Gordon κατά Επιτροπής (Συλλογή 2008, σ. I-10701, σκέψεις 42 έως 45), καθώς και τα σημεία 49 έως 53 των προτάσεών μου στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση. Βλ., επίσης, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 2002, T-131/99, Shaw και Falla κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. II-2023, σκέψη 36).

45 — Βλ. σημείο 99 του δικογράφου της προσφυγής στην υπόθεση T-127/09.

προσβαλλομένης πράξεως⁴⁶. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν, όπως εν προκειμένω, ο αναιρεσείων προβάλλει προσβολή του δικαιώματός του ακροάσεως, δυνάμενη να τον εμποδίσει να αποδείξει ότι δεν είχε καμία σχέση με τρομοκρατική οργάνωση και ότι, συνεπώς, δεν έπρεπε να περιληφθεί το όνομά του στον επίδικο κατάλογο.

67. Τρίτον, το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να λάβει υπόψη τη νομολογία, κατά την οποία ο προσφεύγων μπορεί επίσης να διατηρεί το έννομο συμφέρον του να ζητήσει την ακύρωση πράξεως που τον επηρεάζει δυσμενώς, στο μέτρο που η εκ μέρους του δικαστή της Ένωσης διαπίστωση της ελλείψεως νομιμότητας μπορεί να αποτελέσει τη βάση μελλοντικής αγωγής αποζημιώσεως, με σκοπό την προσηκούμενη αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη από την προσβαλλόμενη πράξη⁴⁷.

68. Τα ανωτέρω στοιχεία αποδεικνύουν, κατά την άποψή μου, ότι ο αναιρεσείων δεν ικανοποιήθηκε «πλήρως» από την κατάργηση της προσβαλλομένης πράξεως. Βεβαίως αποκόμισε εν μέρει αυτά που επεδίωκε, δηλαδή τη διαγραφή του ονόματός του από τον επίδικο κατάλογο και την εξάλειψη των συνεπειών της προηγούμενης καταχωρίσεώς του. Εντούτοις δεν έχουν θεραπευθεί οι ενδεχόμενες πλημμέλειες σχετικά με την καταχώριση του ονόματός του στον κατάλογο αυτό. Ο αναιρεσείων δεν έχει, συνεπώς, απολέσει κάθε ατομικό έννομο συμφέρον.

69. Θα ήθελα, επίσης, να διευκρινίσω ότι, καίτοι μπορεί να γίνει δεκτό, όπως εκθέτει το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 35 και 36 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ των υποθέσεων με αντικείμενο περιοριστικά μέτρα τα οποία μεν καταργήθηκαν και αντικαταστάθηκαν, αλλά διατηρήθηκαν τα ονόματα των ενδιαφερομένων στον επίδικο κατάλογο⁴⁸, και της παρούσας υποθέσεως, στην οποία το όνομα του αναιρεσειόντος απλώς και μόνο διαγράφηκε από τον επίδικο κατάλογο, εντούτοις, η διαφορά αυτή ουδόλως σημαίνει, για τους ανωτέρω λόγους, ότι το έννομο συμφέρον των προσφευγόντων πρέπει να θεωρηθεί ότι έπαυσε να υφίσταται στη δεύτερη περίπτωση.

70. Για όλους αυτούς τους λόγους, φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι παρέλκει η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής ακυρώσεως, διότι ο προσφεύγων δεν διατηρούσε το έννομο συμφέρον του. Ως εκ τούτου, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι βάσιμος και η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη πρέπει, συνεπώς, να αναιρεθεί. Προτείνω, επίσης, στο Δικαστήριο να αναπέμψει την υπόθεση αυτή στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της προσφυγής ακυρώσεως του Α. Abdulrahim και να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.

V – Πρόταση

71. Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων προτείνω στο Δικαστήριο:

- να αναιρέσει τη διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 28ης Φεβρουαρίου 2012, T-127/09, Abdulrahim κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, στο μέτρο που το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκρινε ότι παρέλκει η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής ακυρώσεως,

46 — Ως εκ τούτου, στο μέτρο που μια διαδικαστική παρατυπία μπορεί να έχει επίπτωση στη νομιμότητα του προσβαλλόμενου κανονισμού, ο προσφεύγων έχει έννομο συμφέρον να επικαλεστεί την ενδεχόμενη μη τήρηση ουσιαστών διατυπώσεων: βλ. απόφαση της 7ης Μαΐου 1991, C-304/89, Oliveira κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. I-2283, σκέψη 17).

47 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 5ης Μαρτίου 1980, 76/79, Könecke Fleischwarenfabrik κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1980/I, σ. 349, σκέψη 9), της 31ης Μαρτίου 1998, C-68/94 και C-30/95, Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. I-1375, σκέψη 74), της 13ης Ιουλίου 2000, C-174/99 P, Κοινοβούλιο κατά Richard (Συλλογή 2000, σ. I-6189, σκέψεις 33 και 34), και της 6ης Δεκεμβρίου 2007, C-59/06 P, Marcuccio κατά Επιτροπής (σκέψη 32). Βλ., επίσης, διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της 29ης Μαΐου 1997, T-6/96, Κονταργύρης κατά Συμβουλίου (Συλλογή Υπ.Υπ. 1997, σ. I-A-119 και II-357, σκέψη 32), καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση Shanghai Excell M & E Enterprise και Shanghai Adeptech Precision κατά Συμβουλίου (σκέψη 53).

48 — Βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις που παρατίθενται στην υποσημείωση της σελίδας 14 των εν λόγω προτάσεών μου, καθώς και την προπαρατεθείσα απόφαση Hassan και Ayadi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής.

- να αναπέμψει την υπόθεση αυτή στο Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της προσφυγής ακυρώσεως του A. Abdulrahim και να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.